

Paraksties par mežizstrādes pārtraukumu putnu ligzdošanas laikā!

Meža pūce.

Foto: S. Dubens (S. Duben)

Kā LOB biedri un citi žurnāla “Putni dabā” lasītāji būs pamanījuši, jau kopš 2008. gada cīnāmies par to, lai tiktu noteikts mežizstrādes pārtraukums putnu ligzdošanas laikā no aprīļa līdz jūnijam. Sabiedrības vairākums šāda miera perioda noteikšanu atbalsta, taču meža nozares skajākie pārstāvji (bet nebūt ne visi meža nozarē strādājošie) spītīgi turpina iestāties pret to, atsakoties pat nopietni diskutēt par šo jautājumu. Atkāpties LOB neplāno, tāpēc tagad aicinām portālā ManaBalss.lv parakstīties par mežizstrādes miera perioda noteikšanu laikā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam.

“Vai tad mēs vienreiz jau neparakstījāties?” jautās tie, kas atceras LOB kampaņu “Necērt pavasari!” un toreizējam Ministru prezidentam Valdim Dombrovskim adresēto petīciju. Parakstījamies gan, bet toreiz V. Dombrovskis jautājumu pāradresēja Zemkopības ministrijai un Zemkopības ministrija pārvērtā to farsā, izveidojot darba grupu, kurai it kā vajadzēja spriest par iespējām ieviest miera periodu, bet tālāk par LOB veikto aprēķinu pamatotības apstrīdēšanu un aizrādījumiem, ka sabiedrības viedokli nevar ņemt vērā, darba grupa netika, līdz Latvijas Kokrūpniecības federācijas vadītājs Kristaps Klauss

atzina, ka federācija nav un nekad nav bijusi gatava par šo jautājumu diskutēt. Kokrūpniecības federācijas vēlmes Zemkopības ministrijai ir likums (atšķirībā no, piemēram, Sugu un biotopu aizsardzības likuma), tāpēc darba grupas darbs tika apturēts un, ar grupu (vismaz tajā pārstāvētajām vides organizācijām) neapspriežot un to pat neinformējot, Ministru kabinetā tika iesniegts gala ziņojums. Protais, ziņojumā tika īpaši uzsvērti meža nozares pārstāvju argumenti, bet noniecināti LOB apsvērumi, lai nonāktu pie secinājuma – miera periodu ieviest nav iespējams. Lietas slēgta!

Melnā stārķa mazuļi.

Foto: M. Maskalāns

Iespējams, Zemkopības ministrija cerēja, ka ar to arī LOB liksies mierā, taču varu LOB biedrus nomierināt, ka mierā neliksimies, kamēr mežizstrādes pārtraukums putnu ligzdošanas laikā netiks noteikts. Saruna ar Ministru kabinetu mums neizdevās, tāpēc caur portālu ManaBalss.lv vērsīsimies pie Saeimas cerībā, ka likumdevējs ir neatkarīgāks no nozares lobija iegribām un vairāk gatavs ieklausīties sabiedrības viedoklī. Bet, lai LOB iniciatīva nonāktu Saeimā, nepieciešami vismaz 10 000 parakstu. Šobrīd (kad rakstu) esam savākuši 2950 parakstus, tāpēc, ja piederī pie tiem 80 % Latvijas iedzīvotāju, kas atbalsta miera perioda noteikšanu, lūdzu atbalstīt to arī praktiski un parakstīt LOB iniciatīvu portālā ManaBalss.lv (<https://manabalss.lv/i/969> jeb www.lob.lv/parputnudzivi).

Tiem, kas vēl svārstās, varu īsi atgādināt, kāpēc LOB šāda miera perioda noteikšana šķiet tik svarīga. Mikroliegumos, daļā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, pilsētās un dažviet citur mežizstrāde putnu ligzdošanas laikā ir aizliegta jau šobrīd, tomēr lielākajā daļā Latvijas tā ir atļauta. Tāpēc, lai gan Sugu un biotopu aizsardzības likumā noteikts aizliegums postīt putnu ligzdas, katru pavasari AS "Latvijas valsts meži" apsaimniekotajos mežos vien bojā iet vismaz 50 900 putnu ligzdu. Turklāt faktiski var iet bojā arī ligzdas, kas fiziski izpostītas netiek. Zināms, ka mež-

izstrādes radītais traucējums samazina melno stārķu ligzdošanas sekmes un var negatīvi ietekmēt arī vairākas citas īpaši aizsargājamas putnu sugas. Varētu cerēt, ka īpaši aizsargājamas sugas arī ir īpaši aizsargātas, bet nē – mikroliegumi tiek veidoti tikai nelielai daļai īpaši aizsargājamo putnu sugu, un arī šo sugu gadījumā ar mikroliegumiem lielākoties tiek aizsargāta vien neliela populācijas daļa. Savukārt, kā jau iepriekš minēju, vispārējās aizsardzības prasības, kas noteiktas Sugu un biotopu aizsardzības likumā, mežu apsaimniekošanā nez kāpēc netiek ņemtas vērā. Tāpēc par mežizstrādes upuriem kļūst gan bieži sastopami, gan reti un īpaši aizsargājami putni.

Igaunijā, kur līdzīgs mežizstrādes pārtraukums putnu ligzdošanas laikā ir noteikts, jautājums par mežizstrādes ietekmi ir izvērtēts detalizēti. No kaimiņu apkopotās informācijas (un daļā gadījumu – arī tepat Latvijā veiktiem pētījumiem) zināms, ka ne jau tikai putni cieš no pavasara mežizstrādes. Šajā laikā veikta mežu ciršana var novest pie augsnes veidošanās palēnināšanās vai apstāšanās, augsnes mitruma režīma pārmaiņām un erozijas, koku barošanās apstākļu pasliktināšanās, patogēnu labākas izplatīšanās u.c. nevēlamām sekām.

Savukārt meža nozare uzskata, ka mežizstrādes miera perioda noteikšana negatīvi ietekmēs nozares ienākumus. Lai gan prātīgs saimnieks mežu pavasarī necirtīs šā vai tā, skaidrs, ka zināma negatīva ietekme miera periodam varētu būt uz firmām, kas veic mežizstrādi. Lai gan K. Klauss kādā sarunā "Latvijas Radio" izteica aizdomas, ka miera perioda ieviešana ir pirmais solis uz pilnīgu mežizstrādes aizliegumu Latvijā, varu apliecināt, ka LOB mērķis nekad nav bijis ne mežizstrādes kā tādas, ne mežizstrādē nodarbināto apkarošana. Šā iemesla dēļ vienmēr esam bijuši gatavi diskusijām ar nozari par to, kā miera periodu ieviest pēc iespējas nesāpīgāk, piemēram, nosakot pārejas periodu un mežizstrādes pārtrauku-

mu vispirms ieviešot putniem bagātākajos mežos.

Tomēr nozare – vismaz oficiālā līmenī – diskusijām nav gatava. No manas puses tā būs spekulācija, bet nebrīnītos, ja viens no iemesliem, kāpēc nozares priekšstāvji no diskusijām izvairās, ir nevēlēšanās runāt par ekonomiskajiem zaudējumiem, ko rada pavasarī veikta mežizstrāde. Jā, mežizstrāde pavasarī rada zaudējumus ne tikai dabas vērtībām! Pavasarī kokos cirkulē sula, tāpēc koki ir slapji un smagi, kas nozīmē papildu izmaksas, kokus transportējot un žāvējot. Turklāt pavasarī cirsts koks daļai mērķu, kam koku izmanto, vispār nav derīgs, tāpēc to var nākties pārdot par zemāku cenu. Slapjš pavasarī ir ne tikai koks, bet arī augsne, tādēļ papildu izmaksas nepieciešamas, lai izlīdzinātu mīkstajā augsnē izdzītos sliedes un savestu kārtībā izdangātos ceļus. Turklāt, kā jau minēju, daļā gadījumu nepieciešams veikt pasākumus, lai novērstu koku slimību (piemēram, egļu sakņu trapes) izplatīšanos. Šīs problēmas liktu aizdomāties saprātīgam mežu saimniekam, bet Latvijas Kokrūpniecības federācijai nav datu, cik izmaksā pavasarī veikta mežizstrāde (un kā atšķirtos ienākumi, to pašu mežu nocērtot ziemā). Tā vien šķiet, ka no meža iegūstamie koknes kubikmetri federācijai ir svarīgāki pat par nopelnītajiem eiro.

Par spīti tam, vairāki meža nozares pārstāvji ir parakstījuši LOB iniciatīvu portālā ManaBalss.lv par miera perioda noteikšanu. Zinām arī, ka daļa meža īpašnieku šādu pasākumu atbalstītu. Jā, ir iespējama ekonomiski izdevīga mežsaimnieciskā darbība, kuras vārdā nav jāupurē desmitiem tūkstošu putnu ligzdu un jāuzsplaļauj sabiedrības viedoklim. Ja arī Tu piekriti, lūdzu, atbalsti LOB iniciatīvu: <https://manabalss.lv/i/969> jeb www.lob.lv/parputnudzivi!

VIESTURS ĶERUS,
viesturs@lob.lv